

ἀπλοῦς χαιρετισμὸς, ὡς λ. χ. ἡ χειραψία παρ' ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὅτι ἡ συνομιλία, ἡ συνεννόησις πρέπει ἄλλως πως νὰ γίνηται. Κατὰ τινὰ ἐκθεσιν τοῦ καθηγητοῦ Λανδοῦ πρὸς τὴν Ἑταιρίαν τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσίᾳ, οἱ μύρμηκες ἔχουσιν ἠχητικὸν τι ὄργανον, ὡς τὸ τῶν σφηκῶν. Εἶνε δὲ φυσικόν, ὅτι ἔχοντες τοιοῦτον ὄργανον, βεβαίως θὰ τὸ μεταχειρίζονται καὶ ἂν καὶ ὁ ἀποδιδόμενος ἦχος δὲν δύναται ἴσως νὰ ἦνε διὰ τὴν λεπτότητά του καθ' ὅλου ἀκουστός εἰς ἀνθρώπινα ὦτα, οὐδὲν ἦτον δύναται ἴσως οὗτος νὰ ἐπαρκῆ εἰς πραγματικὴν μικρὰν γλώσσαν, δι' ἧς νὰ συνεννοῶνται οἱ μύρμηκες. Ὁ ῥηθεὶς καθηγητὴς ὁμολογεῖ, ὅτι πολλάκις παρετήρησε λεπτότατόν τινα συρικτικὸν ἦχον προερχόμενον ἐκ τῶν φαλάγγων μεγάλων μυρμηκῶν, ὅταν αὐταὶ εὐρίσκωσιν ἀντίστασιν. Λεῖπει μόνον νὰ μάθωμεν ἂν ἔχωσι καὶ ὄργανον δι' οὗ νὰ ἀκούωσι τὰ δι' ἡμᾶς ἀήκουστα, ἀπαράλλακτα ὅπως ἀκτίνες ἀδιόρατοι δύνανται νὰ κατασταθῶσι φωτειναί. Τότε δὲ ἐπιχειρηματικὸς τις σοφὸς θὰ δυνηθῆ νὰ μᾶς δωροφορήσῃ Συγκριτικὴν τινα γραμματικὴν τῆς μυρμηκικῆς γλώσσης.

Σ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

12.-Διατί οἱ κηπουροὶ προφυλάττουσι τὰ τρυφερὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη ἀπὸ τῆς ἐπιανεργείας μεγάλου φύχου, καλύπτοντες αὐτὰ διὰ λεπτῶν ψιφίων;

Διότι ἡ ψιφίθος ἐμποδίζει τὸ θερμαντικὸν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν φυτῶν νὰ ἐξέλθῃ, καθὼς καὶ τὸν ψυχρὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ θερμαντικὸν αὐτῶν. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν νύκτα χειμῶνος κάμῃ πολὺ ψυχρός, καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος φθάσῃ εἰς τὸ μηδενικόν, ὅτε τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς πάγον, τότε τὰ φυτὰ κινδυνεύουσι νὰ καταστραφῶσι καὶ ξηραίνονται πολλάκις· τότε δὲ λέγομεν: τᾶκαψε ὁ πάγος. Ἰδοὺ ὅμως τί συμβαίνει. Τὰ φυτὰ, τὰ ἄνθη ἔχουσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν ὑγρά τινα τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν χυμούς. Ὅταν οἱ χυμοὶ αὐτοὶ ἀποψυχθῶσι καὶ φθάσωσιν εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ μηδενικοῦ, μεταβάλλονται εἰς πάγον. Ἀλλ', ὡς γνωρίζετε, ὅταν τὸ ὕδωρ μεταβληθῆ εἰς πάγον ἐξογκοῦται, ἐνεκα δὲ τούτου ὁ πάγος ἐπιπλέει τοῦ ὕδατος. Ἡ δύναμις δὲ αὕτη ἡ διασταλτικὴ εἶναι τόσῳ μεγάλη, ὥστε ἂν πληρώσῃτε σιδηροῦν σωλῆνα μὲ ὕδωρ καὶ τὸν κλείσητε ἐρμητικῶς, ἔπειτα δὲ τὸν ἀποψύξητε μέχρι τοῦ μηδενικοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς πάγον, ὁ σωλὴν διαρρήγνυται. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ μὲ τὰ ἀσθενῆ καὶ λεπτοφυῆ ἄνθη, ὅταν ταῦτα ἀποψύχωνται. Οἱ χυμοὶ πήγνυνται, ἐξογκοῦνται καὶ διαρρήγνυσι τοὺς

ἴστους καὶ τὰ ἄγγεῖα τοῦ φυτοῦ, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο ἀποθνήσκει καὶ ξηραίνεται.

13.-Διατί τὸ πῦρ εἶναι πολὺ ζωηρότερον, ἢτοι ἀνάπτει εὐκολώτερον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐν καιρῷ μεγάλου ψυχροῦ;

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, ὡς πάντα τὰ ἀέρια, θερμαινόμενος διαστέλλεται καὶ ἐξογκοῦται ἀπ' ἐναντίας ψυχόμενος, συστέλλεται καὶ συμπυκνοῦται. Ἐν καιρῷ λοιπὸν μεγάλου ψυχροῦ ὁ ἀήρ εἶναι πολὺ πυκνότερος, καὶ ἐπειδὴ χρησιμεύει διὰ τοῦ δξυγόνου του ὡς τροφή εἰς τὸ πῦρ, καθιστᾷ αὐτὸ πολὺ ζωηρότερον, διότι εἰς τὸν αὐτὸν ὄγκον ἐγκλείει περισσώτερον δξυγόνον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

τὸ τυπωθὲν μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς τυπογραφίας.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγίγνετο ἐν Εὐρώπῃ ἡ θεία ἀνακάλυψις τῆς τυπογραφίας, πλεῖστον μέρος τῆς Ἑλλάδος ὑπέκειτο εἰς φράγκους δυναστας, τὸ δὲ Βυζαντινὸν κράτος περιορίζετο σχεδὸν εἰς μόνην τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔπνεε τὰ λείψια. Κυριευθεὶς δὲ καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐστήθη ἐπὶ τῶν θάλων τῆς ἀγίας Σοφίας ἡ ἡμισέληνος, καὶ ἐδεσμεύθη διὰ βαρέων ἀλύσεων ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, καταδικασθὲν εἰς οἰκτρὰν δουλείαν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν ἐπωδύνῳ καταστάσει διατελοῦντες οἱ πατέρες ἡμῶν, δὲν ἠδύναντο ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τύπου· διὸ αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ τυπογραφίαι συνεστήθησαν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου εἶχον καταφύγει πλεῖστοι λόγιοι Ἕλληνας, καὶ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν πόλεων τὰ Μεδιόλανα ἔδωκαν εἰς φῶς τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν βιβλίον, τὴν τοῦ Λασκάρως γραμματικὴν, τυπωθεῖσαν τῷ 1476. Ἀκολούθως συνεστήθησαν τυπογραφεῖα ἑλληνικὰ ἐν Ἑνετίᾳ, ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ἔνθα ἐξεδίδοντο, εἴτε ὑπὸ Ἑλλήνων, εἴτε ὑπὸ ξένων, τὰ βιβλία τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

Ὁ πρῶτος ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Ἑλλάδι τὴν τυπογραφίαν ὑπῆρξεν ὁ πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις, καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἀγγλίαν τὸν ἐκ Κεφαλληνίας ἱερομόναχον Νικόδημον Μεταξᾶν, ὅπως ἐκμάθῃ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Ὁ Μεταξᾶς κατέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ βρετανικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου, κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1627, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ τε πιστῆρα καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἀγορασθέντα ἐν Λονδίῳ ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἀμὰ φθὰς μετέβη παρὰ τῷ πατριάρχῃ Κυρίλλῳ, ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κορινθίας παρὰ τῷ Ἀγγλῷ πρεσβευτῇ, ὃν παρεκάλεσεν ἵνα διὰ τῆς ἐπιτροπῆς

του εξομαλύνῃ πᾶν ἐκ μέρους τῶν τουρικῶν τελωνείων κατὰ τῆς ἀποδιβάσεως πρόσκομμα. Ο πρέσβυς ἔσπευσε νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τούτῳ τὰ δίκαια ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Γερασίμου, καὶ μεταβάς παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζύρη, ἔλαβεν ἰσόγειρον ἄδειαν, ὅπως τὸ τυπογραφεῖον καὶ τὰ βιβλία εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ πατριάρχης τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐργάζεται τὸ τυπογραφεῖον ἐν τῇ πρεσβείᾳ· ἀλλ' ὁ πρέσβυς συνεβούλευσε νὰ μεταφερθῇ εἰς ἄλλην οἰκίαν προστατευόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα οὕτω δύναται ὁ Μεταξᾶς νὰ ἐνεργῇ ἀνετώτερον, μὴ ἐκτιθέμενος ἀμέσως εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Γάλλου πρέσβεως, ἐνὸς τῶν θερμότερων τοῦ Ἰησοῦιτισμοῦ ὑπεραπιστιῶν. Ὄθεν συστήσας ὁ Μεταξᾶς τὸ τυπογραφεῖον εἰς οἰκίαν τινα πλησίον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἤρξατο ἀμέσως τῆς ἐργασίας του, καὶ κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶδε τὸ φῶς τὸ πρῶτον προῖδν τῶν πιεστηρίων του, ὅπερ εἶναι τὸ ἀκόλουθον σύγγραμμα·

«Τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατρὸς ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τὰ νῦν δὲ οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου, σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων ἐν ἀπλῇ διαλέκτῳ πρὸς Γεώργιον τὸν Πάργαν. Ἐτυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, δαπάνη τε καὶ ἐπιμελεία τοῦ πανοσιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις Κυρίου Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ. Ἐν ἔτει αχχζ'. Εἰς μικρὸν 40».

Τοῦ σπανιωτάτου τούτου βιβλίου ὑπάρχει εὐτυχῶς ἓν ἀντίτυπον ἐν τῇ Δημοσίᾳ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Σ. Ζαμπέλιου.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνεστήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ βιβλίου τυπογραφία, συνεστήθησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1820 ἑνδεκά ἄλλαι τυπογραφίαι ἐν Μοσχόπολει, Κωνσταντινουπόλει, Ἀθῶνι, Σμύρνῃ, Κερκύρα, Ζακύνθῳ, Κυδωνίαις καὶ Χίῳ, ἐν αἷς ἐξετυπώθησαν οὐκ ὀλίγα βιβλία. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἱεραῆς ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐκόμισεν ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον, ὅπερ συνεστήθη ἐν Κορίνθῳ καὶ ὠνομάσθη Ἐθνικόν. Ἐν τῷ τυπογραφείῳ τούτῳ μετετύπωσεν ὁ Δ. Ὑψηλάντης τῇ 30 Ἰουλίου 1821 τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκδοθέντας ἐν Ἰασίῳ Στρατιωτικοὺς Νόμους, συγκεκριμένους ἐξ ἄρθρων δώδεκα καὶ ἀφορῶντας τὸ ποινικὸν μέρος καὶ τὴν δοκοδοσίαν τοῦ στρατιώτου. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ ταύτῃ ἐτυπώθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ τὸ ἐξῆς φυλλάδιον, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ πρῶτον βιβλίον τυπωθὲν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι.

«Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος. Ἐκδόσις πρώτη. Ἐν Κορίνθῳ, Ἀ' ἀνεξαρτησίας, αχκβ'. Εἰς 8ον, σελ. 37.»

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς τυπογραφίας ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι, ὅπου νῦν ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰ 80 τυπογραφεῖα.¹

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Ὅντως ἀξία θαυμασμοῦ ἐστὶν ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος ἀκρίβεια τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ ἀκρίβεια, ὁ ζῆλος, ἡ αὐταπαρνησις τούτων ἀποτελοῦσιν, ὡς εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ δημοσίου βίου, οὕτω καὶ ἐν τῷ στρατῷ, ἀναντίρρητον καὶ μεγάλην δύναμιν, ἣν παραδόξως ἀνεγνώρισε καὶ ὁ γάλλος συνταγματάρχης Στόφφελ ἐν ταῖς περὶ πρῶσσι τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκθέσεσιν αὐτοῦ, ταῖς δημοσιευθείσαις μεταξὺ τῶν μυστικῶν τῆς πεσοῦσης αὐτοκρατορίας ἐγγράφων. Εἰσέλθετε εἰς οἰονδήποτε δημοσίον γραφεῖον· θέλετε ἰδεῖ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ, φοροῦντας τὸ παραδόσιμον τῆς ἐθιμοταξίας ἔνδυμα (μαύρην βελάδαν καὶ λευκὸν λαιμοδέτην) ὅπως εὐπρεπῶς παρίστανται τοῖς ἀνωτέροις αὐτῶν, καὶ ἐνασχολουμένους ἐν μέσῳ ἄκρας σιγῆς. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι, οἵτινες τὴν θέσιν αὐτῶν ἀπέκτησαν μετὰ ἐπανειλημμένας καὶ αὐστηρὰς θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς ἐξετάσεις, μετρίας ἀπολαμβάνουσιν ἀντιμισθίας, εἰσὶν οἰκογενειάρχαι, οὐδεμίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀξιοῦσιν ἢ ἐλπίζουσι προαγωγὴν, καὶ ὅμως ἐργάζονται, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, μετὰ τοιούτου ζήλου καὶ τοσαύτης πεποιθήσεως ἕκαστος, ὡς ἂν εἰ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ μόνου ἐξηρητᾶτο ἡ τύχη ὀλοκλήρου τοῦ κράτους. Εὐτυχῆς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, παρ' ᾧ οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ τοιαῦτα φρονοῦντες οὕτως ἐργάζονται! Διότι ἐν τῷ Κράτει, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῇ τῆς κυβερνήσεως μηχανῇ, ὡς ἐν πάσῃ ἄλλῃ μηχανῇ, δὲν ἀρκεῖ νὰ κινῶνται καλῶς οἱ κύριοι μοχλοὶ, ἀνάγκη νὰ ἔχῃσι καλῶς καὶ νὰ κινῶνται καταλλήλως καὶ οἱ ἐλάχιστοι τροχίσκοι καὶ τὰ ἐλάχιστα μέρη τῆς μηχανῆς, καὶ τότε μόνον ἐν τῷ συνόλῳ ἡ μηχανὴ στερεῶς καὶ μετ' ἀκρίβειας κινεῖται καὶ θαυμαστά παράγει ἔργα.

Δ. Σ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΙΤΟΣ.

ΨΕΚΑΔΕΣ ΒΡΟΧΗΣ

Τὸ ῥόδον ἦτο κατάβροχον ἐκ τῆς καταιγίδος· πλήρες δὲ τῶν ἐκ τῆς βροχῆς ψεκάδων τὸ ἄνθος ἔκλινε κατὰ γῆς τὴν χαρίεσσαν κεφαλήν του.

Τὰ φύλλα καταστάζοντα ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἔκλαιαν τὸ στέλεχος, εἰς οὐ εἶχεν ἀποσπασθῆ τὸ ῥόδον, καὶ τὸν θάμνον, ὅπου εἶχε βλαστήσει.